
Ontwerp landschappelijke inpassing

Steggerdaweg 49 en 51 in Steggerda

Opdrachtgever : De heer N. Bollen
Datum : 28 augustus 2019
Versie : concept

© Erf en Landschap
Tweede Compagnonsweg 36a
Oudehorne
Tel. 06-19682268
Email: christel@erfenlandschap.nl

Inleiding

Aan de Steggerdaweg nummer 49 en nummer 51 staan twee boerderijwoningen met bijbehorende agrarische bijgebouwen. De oude woningen zijn sinds kort in eigendom van de familie Oosterhof. De erven hebben momenteel geen agrarische functie meer. Wel geldt er een agrarische bestemming. De twee woningen verkeren in redelijke en matige staat en de agrarische gebouwen, de oude stal en schuren, hebben hun functie verloren en verkeren ook in matige staat.

De wens bestaat om de agrarische gebouwen te verwijderen en twee losstaande erven te realiseren met een woonbestemming, waarna de twee locaties in de woningmarkt kunnen worden aangeboden. Eventuele nieuwe bewoners zouden bij nieuwbouw gebruik kunnen maken van de regeling Ruimte voor Ruimte.

Erf en Landschap is gevraagd een ontwerp op te stellen van twee nieuwe woonerven om inzichtelijk te maken hoe deze mogelijk kunnen worden ingericht. De definitieve positie van de woningen met eventueel bijbehorende bijgebouwen is nader in te vullen.

Tevens wordt ook in beeld gebracht op welke manier de landschappelijke inpassing van de nieuwe gewenste situatie kan worden gerealiseerd. Van belang is dat de plekken op een natuurlijke manier blijven aansluiten bij de omgeving en bij het karakteristieke landschap.

Locatie en omgeving

De planlocatie aan de Steggerdaweg nummer 49 en 51 ligt in Zuidoost Friesland, in de gemeente Weststellingwerf. Het aanwezige landschapstype op locatie is het landschap van de 'woudontginningen' zoals is benoemd in diverse beleidsnota's en in de Handleiding Schaalvergroting van de gemeente Weststellingwerf. De omgeving van de woudontginningen wordt gekenmerkt door een kleinschalig coulisselandschap en het besloten karakter, ontstaan vanuit de bouw op zandruggen die als basis dienden voor nieuwe bebouwingslinten. Deze zandruggen zijn langgerekt en lopen parallel aan de beken en rivieren in het gebied zoals de Linde.

De bebouwingslinten bestaan voor een groot deel uit (boeren-) erven. Bebouwing, kavels en de daarbij horende beplanting is voornamelijk dwars op het bebouwingslint gelegen en vormen de karakteristieke structuur in het gebied. Deze structuur is goed herkenbaar in de omgeving van Steggerda. Vanaf de Steggerdaweg is, tussen de erven en beplanting door, zicht aanwezig op het noordelijk gelegen landschap van de 'beekdalen'. Het kleinschalige landschapstype van de woudontginningen contrasteert sterk met het open landschap van de beekdalen. Belangrijk is dat dit verschil duidelijk zichtbaar blijft in de toekomst en dat dit waar mogelijk versterkt wordt.

In het landschap van de woudontginningen zorgt beplanting voor een kleinschalig landschap met laanbeplanting langs wegen en een afwisseling van natuurlijke houtsingels, houtwallen en boskavels. Bij veranderingen op een erf is het belangrijk dat rekening wordt gehouden met de aanwezige beplantingsstructuren en gebiedswaarden.

Landschappelijke inpassing met streekeigen beplanting

Bij veranderingen op een agrarisch erf is het belangrijk dat de nieuwe inrichting past in het omliggende landschap. Dat betekent dat er een natuurlijke aansluiting moet plaatsvinden tussen een erf en de omgeving. Met toepassing van streekeigen beplanting kan voldaan worden aan de landschappelijke inpassing. Belangrijk is dat de nieuwe inrichting een bijdrage levert aan het landschap en dat er een functionele situatie en indeling ontstaat. Het ontwerp houdt rekening met de aanwezige gebiedswaarden die als basis dienen voor de inrichting van het perceel.

Beplanting laat ook een verschil zien tussen een 'voorerf', het woongedeelte en het 'achtererf', het bedrijfs gedeelte van de boerderij. Een voorerf is vaak kleinschalig met de aanwezigheid van bijvoorbeeld solitaire bomen, hagen, sierbeplanting en een moestuin. Een achtererf is grootschalig van opzet en kenmerkt zich doorgaans met grovere beplantingslijnen zoals houtsingels en bomenrijen. Het is

wenselijk dat de verschillen tussen voor- en achtererven weer duidelijk zichtbaar worden in het landschap.

Streekeigen beplanting op een erf heeft een belangrijke natuurfunctie. De beplanting zorgt voor nest-, foerageer- en schuilgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren.

Toelichting ontwerp

Bestaande situatie beplanting

Op en rondom woning nummer 51 is veel erfbeplanting aanwezig. De beplanting zorgt voor een mooie en geschikte landschappelijke inpassing van de plek. Oude fruitbomen en een houtsingel aan de oostzijde van het erf zorgen voor een groen en karakteristiek aanzicht van de plek. Aanwezige agrarische gebouwen achter de woning zijn hierdoor niet of nauwelijks zichtbaar vanaf de weg. Tussen woning nummer 49 en 51 zorgt een rij inheemse bomen en struikvormers voor een passende en natuurlijke scheiding tussen de twee erven. De beplanting markeert tevens de entree van het erf.

Rondom het andere erf, nummer 49 is weinig beplanting aanwezig. Drie bomen aan de noordzijde van de woning markeren de grens van het erf.

Nieuwe situatie

Op de ontwerptekening zijn de gewenste ideeën voor de locatie ingetekend. Daarnaast zijn ook beplantingsvormen en landschapselementen ingetekend die zorgen voor een mogelijke landschappelijke inpassing van de nieuwe situatie. Deze bijbehorende toelichting beschrijft de nieuwe situatie en er worden suggesties gedaan op welke manier deze situatie kan worden gerealiseerd.

Ruimte voor Ruimte

Op de planlocatie zal in de toekomst geen agrarische bedrijfsvoering meer plaatsvinden. De agrarische gebouwen achter woning nummer 51 hebben grotendeels hun functie verloren en om deze reden bestaat de wens om deze bebouwing af te breken. Het gaat daarbij om een stal, schuur, hooiberg en het bijgebouw wat aan de boerderijwoning vast zit. In de toekomst kan mogelijk in het kader van de regeling Ruimte voor Ruimte een nieuwe woning worden gerealiseerd.

Op de ontwerptekening is de huidige woning op nummer 49 behouden. De oude boerderijwoning is namelijk zeer karakteristiek en kan mogelijk worden behouden en gerestaureerd. Voor nummer 51 is het wenselijk om een nieuwe woning te realiseren.

Daarnaast bieden beide woonerven de ruimte om een nieuw bijgebouw te realiseren van maximaal 150 m². Op de ontwerptekening is aangegeven waar deze mogelijk kunnen worden gerealiseerd. De twee woonpercelen bieden prachtige landelijke woonplekken met veel mogelijkheden.

Watergang

Geadviseerd wordt om de nieuwe grens van het woonerf van nummer 51 aan de achterzijde in te richten met een watergang of greppel, die ligt in het verlengde van een aanwezige greppel achter woonerf nummer 49. De greppels zorgen voor een natuurlijke begrenzing tussen de erven en het achtergelegen weideperceel.

Doorgang naar achtergelegen weideperceel

Gewenst is dat de aanwezige doorgang naar het weideperceel achter de woningen beschikbaar blijft. Deze doorgang voor agrarisch verkeer ligt aan de westzijde van woning nummer 49 en sluit aan op de huidig aanwezige dam en doorgang.

Landschappelijke inpassing

Woonerf nummer 49

Solitaire boom voorerf

Het is gewenst om op het voorerf één of enkele beeldbepalende beplantingsvormen toe te passen om een groen en aantrekkelijk aanzicht van het erf te verkrijgen. Solitaire bomen zijn mooie beplantingsvormen en markeren een plek. Grote boomvormers passen bij de maat en omvang van het erf. Geadviseerd wordt om één of meerdere boomvormers aan te planten op het voorerf. Een goede plek daarvoor is bij de oprit of in het gazon voor de woning. Boomvormers hebben hier voldoende ruimte om zich te ontwikkelen tot mooie en grote exemplaren.

-Soorten bomen: Hollandse Linde of walnoot

Fruitbomen zuidwestzijde woning

Een waardevolle toevoeging voor een nieuwe erfinrichting is de aanplant van een fruitboomgaard. Fruitbomen hebben een hoge waarde als cultuurhistorisch element en zijn nuttig voor mens en dier. Met toepassing van meerdere soorten ontstaat een mooie en karakteristieke variatie in de beplanting. Een boomgaard zorgt voor een passende landschappelijke inpassing. Doorzicht naar het omliggende landschap blijft aanwezig onder de bomen door. Geadviseerd wordt om cultuurhistorische, oude fruitboomrassen toe te passen. De precieze plek van de bomen is uiteraard afhankelijk van de nieuwe inrichting en functie van het erf. Geadviseerd wordt om fruitbomen te planten aan de zuidwestzijde van de woning. Fruitbomen moeten op minimaal zeven meter afstand van elkaar en van andere bomen worden aangeplant, in driehoeksverband.

Kniphagen nabij woning

Geadviseerd wordt om bij de woning één of meerdere kniphagen toe te passen. Hagen zorgen voor een natuurlijk en groen aanzicht en voor een mooie variatie op dit gedeelte van het erf waardoor een geschikte landschappelijke inpassing ontstaat. Tevens wordt meer volume en beschutting rondom de woning gecreëerd wat zeer gunstig is. Hagen kunnen op diverse plekken worden toegepast en op de ontwerptekening is een suggestie gedaan. Van belang is dat de hagenstructuur aansluit bij de zichtlijnen en structuren van (-uit) de woning. Voor aanleg van kniphagen worden vier stuks haagplantsoen per strekkende meter aangeplant. Geadviseerd wordt om een hoogte aan te houden tot maximaal één meter, zodat voldoende zicht behouden blijft.

-Soort haagplantsoen: haagbeuk of beuk

Bomen noordzijde erf

Een waardevolle toevoeging voor het woonerf is een aantal bomen aan de noordzijde. Bomen markeren de erfgrans en creëren een aantrekkelijk en groen aanzicht. Momenteel staan drie bomen langs deze erfgrans wat zorgt voor een mooie afwisseling in het landschap. Het is niet wenselijk om een dichte beplantingsstructuur te realiseren langs deze erfgrans om doorzicht en openheid naar het achterliggende weidelandschap te behouden. Tevens moet deze lijn altijd ondergeschikt blijven aan de noord-zuid lijn: de aanwezige beplantingsstructuren liggen vanouds haaks op het bebouwingslint.

-Soort boom: ruwe berk en zomereik

Woonerf nummer 51

Bomen en struweel langs oprit

Langs de oprit staat een beeldbepalende bomenrij, met daar tussenin enkele struikvormers. Dit landschapselement creëert een lijnvormige structuur in het landschap langs de lengterichting van het perceel. Hierdoor wordt de kavelvorm geaccentueerd en is een mooie natuurlijke scheiding ontstaan tussen twee woonerven. Het is dan ook wenselijk om deze beplanting te behouden en te versterken.

Open ruimten tussen de bomen zijn wenselijk nabij de openbare weg, om doorzicht te behouden. Naar de achterzijde van het erf is het wenselijk om een meer dichte lijn te creëren. Dat kan door aanplant van struikvormers, ofwel struweel. Deze zorgen voor een dicht en groen aanzicht onder de boomkronen en bieden een aangename beschutting op het erf. Daarnaast zorgen ze voor meer privacy voor beide woonerven. Diverse soorten struiken zijn geschikt om toe te passen en het is wenselijk om een mooie variatie aan te brengen. Meerdere soorten zorgen voor een diversiteit aan bloeitijden en bladkleuren. Struiken worden gewaardeerd door vogels die hier graag in broeden en verblijven. De struikvormers worden aangeplant in de maat 'bosplantsoen'. Bosplantsoen kan hier op anderhalve meter afstand van elkaar worden aangeplant, in driehoeksverband, één en twee rijen breed.

-Soorten bosplantsoen: meidoorn, Gelderse roos, hulst, gele kornoelje en sleedoorn.

Fruitbomen voorzijde erf

Op het voorerf staan beeldbepalende fruitbomen die zorgen voor een aantrekkelijke en kleinschalige omgeving. De beoogde nieuwe woning wordt meer naar het zuiden gepositioneerd ten opzichte van de bestaande woonboerderij. Een drietal fruitbomen moet wijken voor de nieuwe woning. Het is wenselijk om de fraaie boomgaard verder zo veel mogelijk te behouden en om een aantal jonge bomen toe te voegen op de ontstane open plekken. Ook hier kunnen diverse cultuurhistorische fruitboomrassen worden toegepast. Nieuwe bomen kunnen op minimaal zeven meter afstand van elkaar of van andere bomen worden aangeplant, in driehoeksverband.

Kniphagen nabij woning

Geadviseerd wordt om ook rondom deze woning één of meerdere kniphagen toe te passen. Hagen zorgen voor een natuurlijk en groen aanzicht en voor een mooie variatie op dit gedeelte van het erf waardoor een geschikte landschappelijke inpassing ontstaat. Tevens wordt meer volume en beschutting rondom de woning gecreëerd wat zeer gunstig is. Hagen kunnen op diverse plekken worden toegepast en op de ontwerp-tekening is een suggestie gedaan. Van belang is dat de hagenstructuur aansluit bij de zichtlijnen en structuren van (-uit) de woning. Voor aanleg van kniphagen worden vier stuks haagplantsoen per strekkende meter aangeplant. Geadviseerd wordt om een hoogte aan te houden tot maximaal één meter, zodat voldoende zicht behouden blijft.

-Soort haagplantsoen: meidoorn of liguster.

Beschrijving boom- en struiksoorten

Boomvormers

- Hollandse linde (*Tilia europaea*)
- Walnoot (*Juglans regia* 'buccaneer')
- Ruwe berk (*Betula pendula*)
- Zomereik (*Quercus robur*)

Bosplantsoen/ struikvormers

- Meidoorn (*Crataegus monogyna*)
- Gelderse roos (*Viburnum opulus*)
- Hulst (*Ilex aquifolium*)
- Gele kornoelje (*Cornus mas*)
- Sleedoorn (*Prunus spinosa*)

Haagplantsoen

- Beuk (*Fagus sylvatica*)
- Haagbeuk (*Carpinus betulus*)
- Liguster (*Ligustrum vulgare*)
- Meidoorn (*Crataegus monogyna*)

bestaande dam
en doorgang behouden

bomenrij

mogelijke locatie
bijgebouw

mogelijke locatie
bijgebouw

49

51

huidige bomenrij
versterken

nieuw
fruitbomen

kniphaag

solitaire
boom

fruitbomen

Steggerdeweg

- bestaande boom
- nieuwe boom
- bestaande struikvormer
- nieuwe struikvormer

0 10 20 30 meter

Ontwerp erven
Steggerdeweg 49 en 51 Steggerda

Project	: Landschappelijke inpassing
Opdrachtgever	: De heer N. Bollen
Datum	: versie 28 augustus 2019
Schaal	: 1:500/ A3 formaat

**Erf en
Landschap**
advies & ontwerp

Christel Snoep
T: 06-19682268
E: christel@erfenlandschap.nl
www.erfenlandschap.nl